EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 21.4.2006
COM(2006) 167 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

par Padomes Kopējās nostājas 2005/69/TI darbību

{SEC(2006) 502}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

par Padomes Kopējās nostājas 2005/69/TI darbību

IEVADS

Eiropadome 2004. gada 25. marta deklarācijā par terorisma apkarošanu deva norādījumus Padomei turpināt darbu pie integrētas sistēmas izveidošanas informācijas apmaiņai par pazaudētajām un nozagtajām pasēm, pieprasot informāciju Šengenas informācijas sistēmā (*SIS*) un Interpola datu bāzē.

Padome izpildīja šo prasību, vispirms pieņemdama Kopējo nostāju 2005/69/TI, un nākamajam solim vajadzēja būt *SIS II* tehnisko iespēju izveidošanai, lai sasniegtu minēto mērķi.

Šī kopējā nostāja uzliek par pienākumu dalībvalstīm nodrošināt, ka to kompetentās iestādes veic datu apmaiņu par izsniegtām un vēl neaizpildītām pasēm, kas ir nozagtas, pazaudētas vai nelikumīgi iegūtas un formatētas integrācijai speciālā informācijas sistēmā, vienlaikus nodrošinot datu subjektu pamattiesību ievērošanu.

1. KOPĒJĀS NOSTĀJAS GALVENĀS PRASĪBAS

Ņemot vērā kopējās nostājas nosacījumus, Komisija ir identificējusi 5 atsevišķus pienākumus, kas uzlikti dalībvalstīm:

– veikt visu esošo un turpmāko pases datu (atbilstoši definīcijai) apmaiņu ar Interpolu,

– koplietot šādus datus tikai ar tādām Interpola dalībvalstīm, kuras nodrošina atbilstīgu personas datu aizsardzības līmeni un pamattiesību un pamatbrīvību ievērošanu attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi,

– nodrošināt, lai šāda datu apmaiņa ar Interpolu notiktu uzreiz, kolīdz dati ir ievadīti valsts datu bāzē vai *SIS*,

– nodrošināt, lai to kompetentās tiesībsargājošās iestādes lietotu Interpola datu bāzi, lai piekļūtu šādai informācijai, kad tas vajadzīgs to uzdevumu veikšanai,

– nodrošināt infrastruktūru izveidošanu, lai veicinātu datu bāzes lietošanu, ne vēlāk par 2005. gada decembri.

2. ZIŅOJUMA MĒRĶIS UN NOVĒRTĒŠANAS METODE

Kopējās nostājas 4. pantā Komisijai ir dots uzdevums iesniegt Padomei ziņojumu par šīs kopējās nostājas darbību dalībvalstīs.

Pamatojoties uz šo ziņojumu, Padomei jānovērtē, cik lielā mērā dalībvalstis ir izpildījušas šo kopējo nostāju, un attiecīgi jārīkojas.

Saskaņā ar šo uzdevumu Komisija 2005. gada 3. augustā nosūtīja visām 25 dalībvalstīm anketu. Tās nolūks bija iegūt atbildes, kas palīdzētu noskaidrot, kādā mērā ir ievērotas kopējās nostājas prasības, kādā veidā tā tiek īstenota un darbojas.

Tikai 17 dalībvalstis sniedza atbildes uz minētās anketas jautājumiem.

Atbildes tika saņemtas no šādām valstīm.

Austrija	Beļģija	Čehija	Igaunija	Somija
Vācija	Spānija	Itālija	Lietuva	Luksemburga
Nīderlande	Portugāle	Slovēnija	Slovākija	Apvienotā Karaliste
Polija	Latvija			

Atbildes netika saņemtas no šādām valstīm.

Dānija	Grieķija	Francija	Īrija	Kipra
Ungārija	Malta	Zviedrija		

Jānorāda, ka šis ziņojums ir iesniegts, ņemot vērā kopējās nostājas 4. panta prasību, proti, ka Komisijai līdz 2005. gada decembrim jāsniedz Padomei ziņojums. Tādējādi tas ir sagatavots, pamatojoties uz dalībvalstu vairākuma vidējiem datiem, nevis visu 25 dalībvalstu atbilžu pilnīgu apkopojumu.

No dalībvalstīm saņemtās informācijas kvalitāte nenovēršami ietekmē šā ziņojuma kvalitāti un vērtību. Dažas Komisijai atsūtītās anketas bija neskaidras, nepilnīgas, tajās bija atsauces uz valsts tiesību aktiem un citiem noteikumiem, neko nenorādot tuvāk, un jautājumus katra dalībvalsts bija interpretējusi dažādi, tāpēc arī atbildes bija dažādas. Tāpat, ņemot vērā iespēju daudzveidīgi interpretēt kopējās nostājas visnotaļ plašos terminus, no sniegtajām atbildēm ne vienmēr uzreiz ir skaidrs, vai galvenie panti ir īstenoti, jo reizēm runa ir nevis par pasākuma veikšanu vispār, bet gan par to, kādā mērā tas īstenots.

3. ATBILŽU KOPSAVILKUMS

3.1. Kā jūsu dalībvalstī ir īstenota Padomes Kopējā nostāja 2005/69/TI par konkrētu datu apmaiņu ar Interpolu?

Atbildes uz šo jautājumu rādīja, ka kopējā nostāja dalībvalstīs ir īstenota atšķirīgi. No atbildēm var spriest, ka kopumā ir konstatējams vērā ņemams progress kopējās nostājas īstenošanā, lai gan līdz pilnībai vēl ir tālu. Lielākā daļa atbilžu rosina domāt, ka daudzās dalībvalstīs ir īstenoti 3. panta 1. punkta galvenie noteikumi, taču izpildīt 3. panta 3. punkta galvenos noteikumus ir bijis daudz grūtāk. Vairumā gadījumu atbilstošie dati tiek (vai tūlīt tiks) sniegti Interpolam. Atbildes tomēr liecina, ka tikai nedaudzas dalībvalstis ir izveidojušas infrastruktūras, lai kompetentās tiesībsargājošās iestādes informācijas meklēšanā varētu izmantot attiecīgās Interpola datu bāzes.

3.2. Vai jūsu dalībvalsts veic visu pases datu (kā noteikts KN 2005/69/TI 2. panta 1. punktā) apmaiņu ar Interpolu, kā paredzēts KN 2005/69/TI 3. panta 1. punktā?

No 17 respondentiem 11 valstis veic pases datu apmaiņu ar Interpolu, bet 3 gatavojas to tūlīt sākt. Valstis, kas šādu informācijas apmaiņu pašlaik neveic, ir Spānija, Igaunija un Slovākija. Nododamie dati ne vienmēr ir tik pilnīgi, kā pieprasīts kopējā nostājā, piemēram, Polija sniedz ziņas tikai par pazaudētajām vai nozagtajām pasēm saistībā ar kriminālnoziegumiem.

3.3. Vai jūsu dalībvalsts saskaņā ar KN 2005/69/TI 3. panta 3. punktu uzreiz pēc pases datu ievadīšanas jūsu valsts attiecīgajā datu bāzē vai SIS, ja jūsu valsts tajā piedalās, veic visu šo datu apmaiņu ar Interpolu? Lūdzu aprakstiet darba plūsmu, īpaši to, kā jūs nodrošināt, lai uzreiz pēc datu ievadīšanas jūsu valsts attiecīgajā datu bāzē vai *SIS* tiktu veikta šo datu apmaiņa ar Interpolu.

Pavisam nedaudzi respondenti apgalvoja, ka to valstīs datu apmaiņa ar Interpolu notiek *uzreiz.* Tikai 3 valstis — Portugāle, Nīderlande un Vācija — apgalvo, ka ir to panākušas (lai gan faktiski nav skaidrs, vai Nīderlande vispār sniedz informāciju). Tomēr 7 dalībvalstis sniedz informāciju katru dienu — vai nu tajā pašā dienā, kad informācija saņemta valsts līmenī, vai nākamās dienas rītā.

3.4. Vai jūsu dalībvalstī tās Interpola dalībvalstis, ar kurām tiek koplietoti dati, tiek nodalītas no Interpola dalībvalstīm, ar kurām dati netiek koplietoti, saskaņā ar KN 2005/69/TI 3. panta 1. punktu? Ja jā, kā jūsu dalībvalsts īsteno šo nodalīšanu? Vai datu apmaiņā jūs pieprasāt savstarpību ?

No 17 respondentiem 14 apmaiņā ar informāciju neparedz šādu atšķirību starp Interpola dalībvalstīm, un 2 vēl nav pieņēmuši lēmumu par savu pieeju šai ziņā. Līdz ar to Nīderlande ir vienīgā dalībvalsts, kas paredz šo atšķirību starp Interpola dalībvalstīm. Tik atklātu pieeju no dalībvalstu puses, visticamāk, var izskaidrot ar to, ka nenotiek apmaiņa ar *personas/nominālajiem* datiem, — šo faktoru minēja Apvienotā Karaliste, Vācija, Portugāle un Čehija. Ja, meklējot Interpola datu bāzē informāciju, kas nav personas dati, rodas vajadzība iegūt papildu datus par personu, dalībvalstis parasti pārbauda konkrētāk, kurām valstīm tās sniedz šos datus. Piemēram, Apvienotā Karaliste norāda, ka gadījumos, kad informācijas apmaiņā ir iesaistīti personas dati, katram atsevišķajam pieprasījumam pirms informācijas nodošanas veic riska novērtējumu.

Kas attiecas uz savstarpējību, tikai 2 no 17 respondentiem (Portugāle un Slovākija) apliecina, ka tās pieprasa vai pieprasīs, lai šāda informācijas apmaiņa būtu savstarpēja. Portugāles atbildē paskaidrots, ka šāda savstarpējība tiktu pieprasīta tikai saistībā ar nominālo datu divpusēju apmaiņu pēc tam, kad pieprasītājai dalībvalstij izdevies "trāpījums" Interpolam sniegto datu (kas nav personas dati) bāzē. Tas savukārt netieši nozīmē, ka savstarpējība, visticamāk, ir faktors, kas ietekmē dalībvalstu gatavību apmainīties ar informāciju, kad runa ir par personas vai nominālajiem datiem.

3.5. Par kādām modalitātēm jūsu dalībvalsts ir vienojusies ar Interpolu visu tās rīcībā esošo pases datu apmaiņai atbilstoši KN 2005/69/TI 3. panta 2. punktam?

No 17 respondentiem 6, ņemot vērā 1. punktā minētās prasības, ir vienojušies ar Interpolu par datu apmaiņas modalitātēm. No atlikušajiem respondentiem 2 vienkārši norāda, ka datu apmaiņas pamatā ir Interpola noteikumi, bet vēl 2 ir atbildējuši neskaidri. Minētās modalitātes ietver šādus principus:

– datu apmaiņa saskaņā ar Šengenas norādījumiem (Vācija),

– vienošanās par datu apmaiņu, izmantojot plānoto reālā laika sistēmu *DATIREL* (Spānija),

– automātiska informācijas nodošana no valsts datu bāzes uz *SIS* un tādējādi uz Interpola *ASF*/*STD* sistēmu (Somija),

– I -24/7 sistēmas izmantošana (Itālija un Latvija),

– *ad hoc* konsultācijas centrālā līmenī (Luksemburga) un

– informācijas sniegšana Interpolam elektroniskā veidā, izmantojot *NCIS*, un I -24/7 izmantošana turpmākai apmaiņai ar jutīgiem datiem (Apvienotā Karaliste).

3.6. Kā jūsu dalībvalsts nodrošina, lai kompetentās tiesībsargājošās iestādes vērstos ar jautājumiem Interpola datu bāzē šīs kopējās nostājas kontekstā ikreiz, kad tas būs nepieciešams to uzdevumu izpildei saskaņā ar KN 2005/69/TI 3. panta 4. punktu?

Uz šo jautājumu sniegtās atbildes bieži vien bija diezgan neprecīzas, neskaidras un neviennozīmīgas. Kopumā tikai dažas dalībvalstis ir veikušas pasākumus, lai īstenotu šo pantu, un pat tajos gadījumos pasākumi bija ne visai iedarbīgi.

Valstu minētie paņēmieni, kas nodrošina šā datu apmaiņas veida pārraudzību un regulē to, ietver iekšējus noteikumus un vadlīnijas, informācijas sniegšanu par Interpolu un vienošanos par savienojuma kodeksu (*code of connection*). Daudzos gadījumos dalībvalstis vienkārši norādīja līdzekļus, kā var piekļūt šādai informācijai, piemēram, izmantojot centrālos kontaktpunktus, *ASF-mail/e-ASF* un *EASYFORM* lietojumprogrammu.

No atbilžu vairākuma var netieši spriest, ka dalībvalstis nav pievērsušās īpaši aktīvai 3. panta 4. punkta interpretācijai un lielākoties uzskata, ka ar vienkāršu piekļuves iespēju (vienā vai citā veidā) pietiek, lai izpildītu minētajā pantā noteikto prasību. Šāda pieeja tomēr šķiet esam pretrunā ar panta tekstu, jo īpaši ar dalībvalstu pienākumu „*nodrošināt*", lai tiesībsargājošās iestādes vajadzības gadījumā izmantotu Interpola datu bāzi.

3.7. Kā ir definētas šīs kompetentās iestādes?

Nosakot šīs iestādes, ir izmantoti dažādi paņēmieni, pamatojoties uz valsts tiesību aktiem, apspriedēm valstī, novērtējumiem, vai šādas ziņas tiešām nepieciešamas, Interpola „statūtiem", vai arī lēmums par to vēl nav pieņemts. Šo iestāžu vidū ir šādas:

– Federālā Iekšlietu ministrija, drošības direkcijas un pavalstu administratīvās struktūras, kā arī federālās policijas direkcijas (Austrija),

– iestādes, kas efektīvi palīdz novērst un apkarot kriminālnoziegumus (Čehija),

– Federālā Kriminālpolicija, Federālā Policijas direkcija un attiecīgo pavalstu valsts kancelejas. Vēlāk tiks iesaistīta arī muitas kriminālinspekcija (Vācija),

– Valsts kontaktpunkti vai biroji (Somija, Itālija un Luksemburga),

– iestādes, kas definētas atbilstoši Interpola standartiem un valsts tiesību aktiem (Polija),

– visas tiesībsargājošās iestādes, tostarp muita (Portugāle),

– tikai policijas iestādes (Slovēnija) un

– visas tiesībsargājošās iestādes vai struktūras, kurām juridiski vajadzīga piekļuve šādiem datiem, tostarp Darba, pensiju un tirdzniecības standartu ministrija (Apvienotā Karaliste).

Tādējādi iestāžu noteikšanā ir vērojami dažādi iemesli. Tomēr ir skaidrs, ka informācijai varēs piekļūt kriminālizmeklēšanas iestādes (šā jēdziena vispārējā izpratnē) pat tad, ja piekļuve ir tikai netieša (t.i., caur centrālajiem kontaktpunktiem).

3.8. Vai jūsu dalībvalstī ir izstrādātas vadlīnijas, kā rīkoties gadījumos, kad būtu lietderīgi izmantot Interpola datu bāzi?

No 17 respondentiem 12 nav izstrādājuši šādas vadlīnijas (lai gan 4 no tiem plāno to darīt nākotnē, bet 7 rada iespaidu, ka šādu vadlīniju izstrādi neuzskata par vajadzīgu un arī neplāno). No četru dalībvalstu sniegtajām atbildēm nav skaidrs nedz tas, vai šādas vadlīnijas ir izstrādātas, nedz arī tas, vai tās uzskata šādas vadlīnijas par vajadzīgām. Šo dalībvalstu sniegtās atbildes, šķiet, netieši nozīmē to, ka, viņuprāt, pietiek ar iespēju piekļūt Interpola datu bāzei, noliedzot, ka tiesībsargājošajām iestādēm būtu vajadzīgas mācības vai norādījumi par šīs datu bāzes lietošanu. Tikai 1 no 17 respondentiem (Apvienotā Karaliste) ir izstrādājis īpašus norādījumus un mācības šai ziņā.

Tādējādi atkal rodas iespaids, ka dalībvalstis kopumā neieņem pietiekami aktīvu nostāju attiecībā uz savu tiesībsargājošo iestāžu mācībām. Vairākums neuzskata, ka 3. panta 3. punktā noteiktās vispārīgās prasības izpildei vajadzētu izstrādāt tiesībsargājošajām iestādēm domātus norādījumus un organizēt mācības šajā jomā.

3.9. Vai jūsu dalībvalstī jau ir izveidota infrastruktūra, lai veicinātu datu bāzes lietošanu saskaņā ar KN 2005/69/TI 3. panta 4. punktu? Ja jā, kāda tā ir?

No 17 respondentiem 7 apgalvoja, ka tie izstrādā vai ievieš šādu infrastruktūru. No 6 dalībvalstu sniegtajām atbildēm nav skaidrs, vai šāda infrastruktūra ir izveidota. 4 dalībvalstis (Apvienotā Karaliste, Beļģija, Vācija un Luksemburga) esot izveidojušas šādu infrastruktūru.

Ņemot vērā to, ka lielākā daļa respondentu ir izteikusi nodomu ieviest šādu infrastruktūru, kā arī Apvienotās Karalistes, Beļģijas, Vācijas un Luksemburgas ieviestās sistēmas, ir skaidrs, ka dalībvalstu vairākums aktīvi rīkojas, lai izpildītu šo īpašo prasību. Pārējo dalībvalstu atbildes rosina domāt, ka tās ir visai pieticīgi interpretējušas 3. panta 4. punktu.

3.10. Kā jūsu dalībvalsts nodrošina atbilstīgu personas datu aizsardzības līmeni attiecīgajā Interpola dalībvalstī un pamattiesību un pamatbrīvību ievērošanu attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi?

No 17 respondentiem 9 min, ka šādas informācijas apmaiņas aizsardzības pamatā ir valsts (un/vai starptautiskā) līmenī pastāvošā datu aizsardzība. Vēl 5 dalībvalstis min, ka nenotiek apmaiņa ar personas datiem. Austrija vēl joprojām risina sarunas ar Interpolu par šo

jautājumu, Nīderlande aizsargā savus datus, ierobežodama piekļuvi tiem, un no Itālijas netika saņemta atbilde.

3.11. Kā jūsu dalībvalsts nodrošina, ka, notiekot pozitīvai identifikācijai („trāpījumam”) Interpola datu bāzē, to kompetentās iestādes rīkojas saskaņā ar valsts tiesību aktiem?

Respondenti interpretēja šo jautājumu divos dažādos veidos. Vieni respondenti sniedza atbildes, domājot, ka jautājuma mērķis ir noskaidrot, vai tās spēj nodrošināt reakciju uz citu dalībvalstu „trāpījumiem”. Citas dalībvalstis atbildēja, uzskatīdamas, ka jautājuma mērķis bija noskaidrot, kā tās spēj nodrošināt citu dalībvalstu tūlītēju reakciju „trāpījuma” gadījumā.

Dalībvalstis, kas atbildēs raksturoja savu iekšējo spēju efektīvi reaģēt, tostarp minēja šādus paņēmienus:

- stingru iekšējo noteikumu un procedūru izmantošanu,
- pārbaudes procedūru izstrādi darbam ar BCN operatoriem,
- automātiskos „trāpījuma” indikatorus,
- *OCN* iesaistīšanu procesā un
- *NCI* kontroli un pārbaudes.

Visbiežāk minētais paņēmiens, kā nodrošināt informācijas turpmāku pārbaudi, bija neprecīzi formulētas iekšējās procedūras un pienācīgu standartu uzturēšana. Tas no jauna rosina domāt, ka šajā jomā trūkst aktīvas pieejas. Dalībvalstis, kas iztirzāja citu dalībvalstu spēju reaģēt uz „trāpījumu” ar piemērotu informāciju, minēja šādus paņēmienus:

- nepiemērotu rīcību ņemt vērā nākotnes darījumos,
- pamatoties uz Interpola noteikumiem un
- pieprasīt paskaidrojumus un komentārus, ja ir noticis „trāpījums”.

Atbildes liecina, ka iekšējām procedūrām un automātiskiem paziņojumiem par „trāpījumiem” ir vislielākā nozīme, lai nodrošinātu iekšējo efektivitāti „trāpījumiem” sekojošajā rīcībā. Ārējā kontekstā (t.i., attiecībā uz pasākumiem, lai nodrošinātu ārējo dalībnieku savlaicīgas atbildes) dalībvalstīm, kas nesniedz informāciju laikus, iespējams, tiks piemērotas neoficiālas sankcijas vai nosūtīti neoficiāli pieprasījumi.

4. ĪPAŠIE SECINĀJUMI

Lai sniegtu vispārēju pārskatu par kopējās nostājas darbību, vēlreiz jāatgriežas pie 5 galvenajiem pienākumiem, kas tajā noteikti.

4.1. Veikt visu esošo un turpmāko pases datu apmaiņu (atbilstoši nosacījumiem) ar Interpolu

Ņemot vērā pozitīvās atbildes, ko snieguši 11 no 17 respondentiem, un to, ka vēl 3 dalībvalstis grasās drīzumā ieviest šādu apmaiņu, var uzskatīt, ka valsts datu apmaiņā ar Interpolu panākts nopietns progress. Valstis, kurās nenotiek datu apmaiņa ar Interpolu (Spānija, Igaunija un Slovākija), nav paskaidrojušas, kāpēc tās nav īstenojušas šos noteikumus.

Dalībvalstu nosacītie panākumi šīs kopējās nostājas daļas īstenošanā, iespējams, atspoguļo priekšstatu, ka tas ir galvenais dalībvalstīm noteiktais pienākums, kas jāizpilda, lai dalībvalsti varētu kopumā atzīt par tādu, kas īsteno kopējo nostāju. Šajā salīdzinoši veiksmīgajā datu apmaiņas jomā vajadzētu veltīt uzmanību pases datu definīcijai. Kopējās nostājas 2. panta 1. punktā pieprasīts apmainīties ar datiem par „*izdotām un neaizpildītām pasēm, kas ir nozagtas, pazaudētas vai nelikumīgi iegūtas*". Dažos gadījumos dalībvalstis pārsniedz šīs prasības robežas, sniedzot, piemēram, informāciju par personas apliecībām un autovadītāja apliecībām. Tā principā nav slikta un ir pat vēlama prakse, ņemot vērā samērā brīvo iespēju ceļot ES, izmantojot tikai personas apliecību. Tomēr, no otras puses, Polija veic pases datu apmaiņu, tomēr dati attiecas tikai uz pasēm, kas ir pazudušas vai nozagtas saistībā ar kriminālnoziegumiem. Ir skaidrs, ka izklaidības dēļ pazaudēta pase potenciāli apdraud Eiropas Savienības drošību tikpat lielā mērā kā nozagta pase. Tāpēc jāpievērš uzmanība, lai dalībvalstis ievērotu 2. panta 1. punkta definīciju, jo, nesniedzot kāda veida datus, to trūkums varētu kļūt kritisks.

Lai gan ne visas dalībvalstis ir atbildējušas uz Komisijas atsūtīto anketu, Interpols atzīmē, ka 18 no 25 dalībvalstīm pašlaik piedalās nozagto ceļošanas dokumentu datu bāzē. Saskaņā ar Interpola sniegto informāciju Austrija, Dānija, Ungārija, Latvija, Nīderlande, Slovākija un Zviedrija šajā datu bāzē pagaidām vēl nepiedalās. Interpols norāda, ka dažas no minētajām dalībvalstīm pavisam drīz sāks piedalīties datu apmaiņā, tomēr pašlaik tajās tikai norisinās sarunas vai tiek gatavota sistēmas ieviešana.

Tas, ka dalībvalstis lielākoties ir izpildījušas šo svarīgo prasību, ir redzams Interpola datos, proti, Interpola datu bāzē ir ievadītas ziņas par 6 394 305 nozagtiem vai pazaudētiem ES valstu ceļošanas dokumentiem. Salīdzinājumam — visas pārējās Interpola dalībvalstis ir sniegušas ziņas par 2 449 300 šādiem dokumentiem, un tādējādi ES līdz šim ir vislielākā datu sniedzēja[1]. 2002. gadā no ES pienāca ziņas tikai par 783 dokumentiem. Tas rāda, līdzdalība šajā sistēmā ir ārkārtīgi paplašinājusies, kā arī liecina par svarīgo lomu, kāda ES valstīm tagad ir Interpola efektivitātes uzlabošanā.

4.2. Koplietot šādus datus tikai ar tām Interpola dalībvalstīm, kuras nodrošina atbilstīgu personas datu aizsardzības līmeni

Dalībvalstīm ir grūti nodrošināt, lai citās Interpola dalībvalstīs būtu atbilstīgi datu aizsardzības pasākumi. Vairumā gadījumu Interpola *STD* datu bāzes papildināšana vai meklēšana tajā nenozīmē personas datu apmaiņu, izņemot izdoto pasu[2] numurus, to nosaka „pases datu" definīcija kopējās nostājas 2. panta 1. punktā. Tas nozīmē, ka *pašreizējā informācijas apmaiņas stadijā* vajadzība pēc datu aizsardzības pasākumiem nav pārāk liela, kā vairākas

[1] Stāvoklis 2005. gada 23. novembrī.

[2] Skatīt Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvu 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti.

dalībvalstis atzīmēja atbildēs uz anketas jautājumiem. Ja tomēr dažas no dalībvalstīm sāktu faktiski nodot personas datus Interpola *STD* datu bāzē, tas nepārprotami nozīmētu, ka ir vajadzīgi konkrēti datu aizsardzības līdzekļi. Jāatzīmē, ka lielākā daļa dalībvalstu ir norādījušas, ka tās neuzskata pasu numurus par „personas datiem".

Tikai vienā gadījumā (Nīderlande) dalībvalsts faktiski pārbauda, ar ko notiek datu koplietošana. Divām citām dalībvalstīm tas vēl jāizlemj. Tas rāda, ka dalībvalstis vēlas saglabāt savu nosacīto brīvību attiecībā uz datu apmaiņu, un zināmā mērā tās nemaz neinteresē, vai valstīs, ar kurām tās koplieto datus, personas dati tiek atbilstīgi aizsargāti. Tā kā pašlaik informācijas meklēšanas sākumposmā nenotiek faktiska personas datu apmaiņa, pret šādu pieeju nav iebildumu. Tāpēc vairākas dalībvalstis konkrēti norāda, ka pārbaudes netiek veiktas tāpēc, ka Interpola *STD* datu bāzē ievadītie dati nav informācija par personu.

Tomēr nav precizēts, vai pārbaudes notiek, ja Interpola *STD* datu bāzē ir gadījies „trāpījums" un tad jānotiek apmaiņai ar to saistītajiem personas datiem. Apvienotās Karalistes un Portugāles atbildēs atrodamas norādes uz šo situāciju, tajās teikts, ka katram informācijas pieprasījumam vai nu veic riska novērtējumu pirms personas datu sniegšanas (Apvienotajā Karalistē), vai arī tam piemēro atbilstošos noteikumus par datu aizsardzību, izvērtē šādu datu nepieciešamību un savstarpējību (Portugāle). Šķiet, ka šāda pieeja būtu vairumam dalībvalstu, ja jautājums būtu uzdots konkrēti par rīcību, kā notiek personas datu apmaiņa pēc „trāpījuma" *STD* sistēmā.

4.3. Nodrošināt, lai šāda datu apmaiņa ar Interpolu notiktu uzreiz, kolīdz dati ir ievadīti valsts datu bāzē vai *SIS*

Dalībvalstīm jānodrošina, lai atbilstošie dati pēc to ievadīšanas valsts datu bāzē vai *SIS* uzreiz tiktu sniegti Interpolam, taču dalībvalstu sniegums šai jomā nav pārāk spožs. Liela daļa dalībvalstu nodod šo informāciju 24 stundās, kas no administratīvā viedokļa ir visnotaļ labs rezultāts. Tomēr jāatzīmē, ka no tiesībaizsardzības viedokļa laiks ir ārkārtīgi svarīgs, īpaši tad, ja jānovērš nesankcionēta robežas šķērsošana. Jo ilgāks laiks vajadzīgs informācijas nodošanai, jo vairāk samazinās tās vērtība. Tāpēc vēl joprojām būtu vēlams uzsvērt šā pienākuma raksturu un iemeslus, kuru dēļ tika ieviesta konkrēta prasība nodot informāciju *uzreiz*. Portugāles, Nīderlandes un Vācijas piemērs rāda, ka informācijas apmaiņa ir iespējama uzreiz. Tāpat fakts, ka Portugāle spēj to paveikt tikai ar e-pasta un/vai faksa palīdzību, rāda, ka šī ātrā informācijas apmaiņa var notikt bez dārgām un izsmalcinātām informācijas tehnoloģiju sistēmām.

Visu dalībvalstu interesēs ir iespējami ātrāka informācijas apmaiņa ar Interpolu, jo tas palielinās gan informācijas vērtību, gan visa informācijas apmaiņas mehānisma vērtību un radīs vispārēju izdevīgumu.

4.4. Nodrošināt, lai to kompetentās tiesībsargājošās iestādes lietotu Interpola datu bāzi, lai piekļūtu šādai informācijai, kad tas vajadzīgs to uzdevumu veikšanai

Atbildēs atklājās, ka šajā jomā ir visai vājš sniegums, dalībvalstis uzskata, ka tās, vienkārši izveidojot tiesībsargājošo iestāžu tiešu vai netiešu piekļuvi Interpola datu bāzei, „nodrošina" šā vērtīgā informācijas avota faktisku izmantošanu. Kopējā nostājā lietotais formulējums netieši paredz stingrāku un aktīvu pieeju, saskaņā ar kuru jāveic pasākumi, lai vismaz mudinātu tiesībsargājošo iestāžu darbiniekus lietot Interpola datu bāzi.

Ja ir veikti kādi pasākumi, tie nav pārāk intensīvi, — piemēram, ierēdņi ir vienkārši informēti par šādas informācijas pieejamību. Lielākā daļa dalībvalstu neiedziļinās šajā aspektā, toties tās paskaidro, ar kādiem līdzekļiem tiek nodrošināta informācijas pieejamība. Tas liek domāt, ka pēc datu apmaiņas līdzekļu ieviešanas nav veikti pasākumi, lai nodrošinātu, ka darbinieki patiešām tos lieto. Ja darbinieki faktiski neizmanto Interpola datu bāzi un tiesībsargājošo iestāžu ierēdņi šādu iespēju aizmirst, tas nopietni apdraud šā ārkārtīgi vērtīgā informācijas avota patieso lietderību. Tāpēc noteikti jāiesaka, lai dalībvalstis izveidotu stingrus noteikumus par *STD* datu bāzes lietošanu un allaž raudzītos, lai šie noteikumi tiktu ievēroti.

Vēl viens un, iespējams, vienkāršāks veids, kā panākt stāvokļa uzlabošanos, ir mācības un pamatnostādnes par šo tēmu. Taču dalībvalstis šai ziņā nav bijušas pārāk aktīvas, jo lielākā daļa šajā jomā vēl nav izveidojusi nekādas pamatnostādnes, un gandrīz puse dalībvalstu neuzskata, ka tādas vispār būtu vajadzīgas. Tikai Apvienotā Karaliste ir uzskatījusi par vajadzīgu formulēt konkrētas pamatnostādnes par šo jautājumu.

Mulsina rīcības trūkums šajā jomā, jo Interpola *STD* datu bāze valstu tiesībsargājošajām iestādēm sniedz visnotaļ svarīgas priekšrocības, īpaši tādās svarīgās jomās kā organizētā noziedzība, nelegālā imigrācija un terorisms. Dalībvalstu pašu intereses prasa, lai tās aktīvāk rīkotos šajā saistībā.

Interpola statistika liecina, ka ES, būdama vislielākā informācijas sniedzēja pazaudēto ceļošanas dokumentu datu bāzē, iesniedz tikai nelielu daļu informācijas pieprasījumu, — 2005. gadā 8520 reizes salīdzinājumā ar kopējo pieprasījumu skaitu, kas ir 43 316. Pozitīvāka ievirze datu bāzes lietošanā atklājas, ja salīdzina šo skaitli ar 3955 informācijas pieprasījumiem no dalībvalstīm 2004. gadā. To, ka dalībvalstis gūst pozitīvu atdevi no saviem pūliņiem, iespējams, apliecina fakts, ka 2005. gadā, neraugoties uz samērā mazo informācijas pieprasījumu skaitu, ES valstu pieprasījumiem bija 381 pozitīvs „trāpījums" salīdzinājumā ar 457 „trāpījumiem", kas tika iegūti informācijas pieprasījumos no ārpuskopienas valstīm.

4.5. Nodrošināt infrastruktūru izveidošanu, lai veicinātu datu bāzes lietošanu, ne vēlāk par 2005. gada decembri

Cik var spriest no atbildēm uz anketas jautājumiem, tikai Beļģija, Vācija, Luksemburga un Apvienotā Karaliste ir faktiski izpildījušas šo pienākumu. Septiņas pārējās dalībvalstis apgalvo, ka tās grasās izpildīt šo prasību, jo pašlaik izstrādā šo infrastruktūru vai ievieš to. Tā kā šis, iespējams, ir viens no dārgākajiem un sarežģītākajiem kopējās nostājas uzliktajiem pienākumiem, ir saprotams, ka progress tā izpildē ir bijis lēnāks, nekā saistībā ar vienkāršu informācijas nodošanu Interpolam. Tomēr lielākā daļa dalībvalstu acīmredzami nav izveidojusi konkrētu infrastruktūru, kas iestādēm ļautu gūt maksimālu labumu no iespējas izmantot Interpola datu bāzi. No pārējām atbildēm nav skaidrs, cik dalībvalstu vispār nav izpildījušas šo pienākumu un cik dalībvalstu tuvākajā nākotnē vispār neplāno to darīt. Šis aspekts dalībvalstīm noteikti jāpaskaidro tuvāk.

VISPĀRĪGI SECINĀJUMI

Dalībvalstis kopumā ir ievērojušas kopējās nostājas principus, izpildīdamas visredzamāko un daudzējādā ziņā visvieglāk izpildāmo prasību — sniegt valsts informāciju Interpola *STD* datu bāzei. Tomēr kopējās nostājas darbība šī vārda pilnā nozīmē vēl ir nepilnīga, un tās īstenošanai vajadzīgi aktīvāki, visaptverošāki un enerģiskāki pūliņi no dalībvalstu puses, lai

visas dalībvalstis gūtu maksimālu atdevi no savas līdzdalības informācijas apmaiņā ar Interpolu.

Pirms kopējās nostājas īstenošanas Interpola *STD* datu bāzē bija ievadīti dati par 4 567 267 ierakstiem no ES dalībvalstīm. Pēc kopējās nostājas ieviešanas šis skaitlis palielinājās attiecīgi līdz 6 394 305[3] un 18. Analoģiski ES valstu informācijas pieprasījumi datu bāzē tajā pašā laikposmā palielinājās no 3955 līdz 8520, bet „trāpījumu" skaits — no 173 līdz 381. Tātad noteikti ir panākts progress, taču šāds skaitlisks pieaugums vēl nebūt neliecina par ES optimālu līdzdalību Interpola nozagto ceļošanas dokumentu datu bāzē, — tās panākšanai ir vajadzīga vēl lielāka dažu dalībvalstu apņemšanās.

Šā Komisijas ziņojuma galvenais saturs ir palicis bez izmaiņām, jo tajā aprakstīts stāvoklis ziņojuma sastādīšanas laikā (2005. gada beigās). Tostarp Komisija ir saņēmusi informāciju, ka kopējās nostājas darbība ir ievērojami uzlabojusies, šādas ziņas tika gūtas, piemēram, ES un ASV pārstāvjiem kopīgi apmeklējot Starptautiskās kriminālpolicijas organizācijas (SKPO) Interpola ģenerālsekretariātu 2006. gada janvārī.

Interpols informēja ES (PRES/COM) un ASV pārstāvjus, tiem kopīgi apmeklējot SKPO ģenerālsekretariātu 2006. gada 25. janvārī, ka visas dalībvalstis ir apmainījušās ar Interpolu ar datiem par pazaudētām un nozagtām pasēm vai vismaz veikušas konkrētus pasākumus, lai to darītu tuvākajā nākotnē. 2006. gada februārī SKPO Interpola ģenerālsekretariāts sniedza pēdējos statistikas datus, kur redzama stāvokļa uzlabošanās, jo īpaši saistībā ar dalībvalstu meklējumiem Interpola nozagto ceļošanas dokumentu datu bāzē.

2006. gada februāra dati rāda, ka pirms Padomes kopējās nostājas īstenošanas Interpola *STD* datu bāzē bija ievadīti dati par 4 567 267 dokumentiem no 15 ES dalībvalstīm. Pēc kopējās nostājas ieviešanas šie skaitļi 2005. gada beigās bija palielinājušies attiecīgi līdz 7 790 792 un 21.

Saskaņā ar šiem pēdējiem Interpola statistikas datiem dalībvalstis 2005. gadā nosūtīja 9087 informācijas pieprasījumus (2004. gadā šādu pieprasījumu bija 3955) salīdzinājumā ar pavisam 211 033 informācijas pieprasījumiem visā pasaulē (2004. gadā tādu bija 43 316).

[3] Stāvoklis 1995. gada 23. novembrī.